

Materiał wspomagający do Bazgrolnika „Świat i ja 2”

Drogie nauczycielki, drodzy nauczyciele,

jesteśmy częścią globalnego społeczeństwa, w którym nasze życie nieodwracalnie powiązane jest z życiem reszty planety. Nie możemy uniknąć tych współzależności, jednak często trudno nam je zrozumieć. „Godziny Wychowawcze ze Światem” to całoroczny cykl zajęć będący zaproszeniem do zgłębiania wyzwań współczesnego świata.

Podstawę edukacji globalnej stanowi kwestia sprawiedliwości i solidarności, zarówno w lokalnym, jak i globalnym wymiarze. Wierzymy, że nigdy nie jest za wcześnie, żeby rozmawiać z uczniami i uczennicami o globalnych współzależnościach.

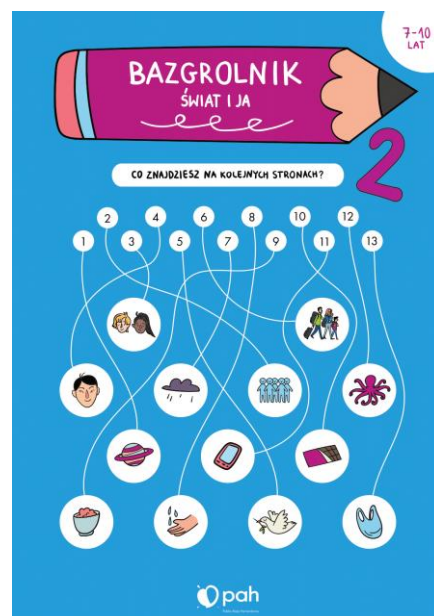
Naszym celem jest nie tylko informowanie o tym, jaki nasz świat jest obecnie, ale także kształtowanie postaw, które pomogą nam uczynić go bardziej sprawiedliwym w przyszłości. Po skończonym programie osoby uczestniczące poczuć się bardziej odpowiedzialne za swoje codzienne wybory i zachowania, które wpływają również na ludzi w innych częściach świata. Liczymy, że podczas wykonywania ćwiczeń odbędzie się wiele interesujących rozmów.

Program w wersji dla uczniów i uczennic klas 2 szkoły podstawowej opiera się na publikacji Bazgrolnika „Świat i ja 2” zawierającej zestaw trzynastu ćwiczeń poruszających zagadnienia z obszaru edukacji globalnej. Zapraszamy Państwa do wybrania minimum ośmiu tematów odpowiednich dla Waszej grupy i do zgłębiania kolejnych tematów z uczniami i uczennicami.

Zespół Edukacji PAH

NAJWAŻNIEJSZE LINKI:

- Folder z materiałami: www.bit.ly/PAH_GW_2
- Grupa na Facebooku: www.facebook.com/groups/GodzWychZeSwiatem
- Programy PAH: www.pah.org.pl/edukuj
- E-mail: edukacja@pah.org.pl

Naklejki i plakat

W materiałach wysłanych pocztą oraz na dysku, oprócz kopii Bazgrolnika „Świat i ja”, znajdziecie również plakat do zawieszenia w klasie oraz naklejki dla osób uczestniczących [OU].

Na plakacie możecie zaznaczać postępy w programie, wpisując datę i temat zajęć oraz kolejno numerując odpowiadające temu tematowi ikony. Poproście uczniów i uczennice o pokolorowanie odpowiednich prostokątów i kółek na te same kolory, gdy już zrealizujecie dany temat.

W materiałach znajdziecie również naklejki dla uczniów i uczennic. Każda OU może założyć teczkę, w której będzie zbierać kolejne ćwiczenia kserowane z Bazgrolnika. Dzięki teczkom z naklejkami osoby uczestniczące nie zgubią żadnych materiałów, a teczki

do programu „Godziny Wychowawcze ze Światem” nie pomylą się z żadnymi innymi.

Dodatkowo wprowadziliśmy możliwość zakupu egzemplarzy Bazgrolnika dla każdego ucznia i każdej uczennicy. Cena to 10 zł, a dochód ze sprzedaży przekazujemy na działania pomocowe PAH. Zamawiać można poprzez stronę: www.bit.ly/sklep_b1.

Uwaga! Aby realizować program, nie trzeba kupować indywidualnych Bazgrolników dla OU, można kserować lub drukować strony z wersji elektronicznej lub papierowej dołączonej do przesyłki.

Spis treści

BAZGROLNIK STR. 1 „ŚWIAT DO GÓRY NOGAMI”	3
BAZGROLNIK STR. 2 „GDZIE JEST WIĘKSZOŚĆ?”	4
BAZGROLNIK STR. 3 „WIĘCEJ NAS ŁĄCZY NIŻ DZIELI”	5
BAZGROLNIK STR. 4 „WSPÓŁPRACUJEMY”	6
BAZGROLNIK STR. 5 „RÓŻNICE NIE DO PRZEOCZENIA”	7
BAZGROLNIK STR. 6 „HISTORIA UCIECZKI”	7
BAZGROLNIK STR. 7	9
„CZEGO BRAK, GDY PRZYCHODZI KATASTROFA NATURALNA?”	9
BAZGROLNIK STR. 8 „PO CO NAM WODA?”	10
BAZGROLNIK STR. 9 „CO SIĘ DZIEJE, JAK SIĘ NIE JE?”	11
BAZGROLNIK STR. 10 „KOMU PŁACIMY ZA CZEKOLADĘ?”	12
BAZGROLNIK STR. 11 „POŁĄCZENIE MIĘDZYNARODOWE”	13
BAZGROLNIK STR. 13 „PRZYJACIEL NA LATA”	15

BAZGROLNIK STR. 1 „ŚWIAT DO GÓRY NOGAMI”

Temat: Zmiana perspektywy w patrzeniu na naszą planetę oraz to, gdzie jest jej „góra” i „dół”

Wyjaśnienie dla OP:

Nie ma idealnego odwzorowania kartograficznego, ponieważ nie da się narysować mapy, która wiernie odwzoruje jednocześnie kąty, powierzchnię i odległości. Jednak to nie przypadek, że mapy, do których przywykliśmy, wyolbrzymiają rozmiar Europy kosztem kontynentu afrykańskiego, tak samo jak nieprzypadkowo w centrum mapy znajduje się właśnie Europa. W sposób subiektywny określono też, gdzie globus ma górę i dół. Choć OU w tym wieku mogą nie mieć jeszcze wielu okazji do kontaktu z mapami i globusami, warto już teraz zmieniać ich perspektywę i uczyć kwestionowania przyjętych symboli i znaczeń.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Dlaczego w kosmosie nie ma góry i dołu?
- Gdzie jest centrum naszego świata?
- Czy ludzie w różnych miejscach na świecie patrzą na Ziemię tak samo?

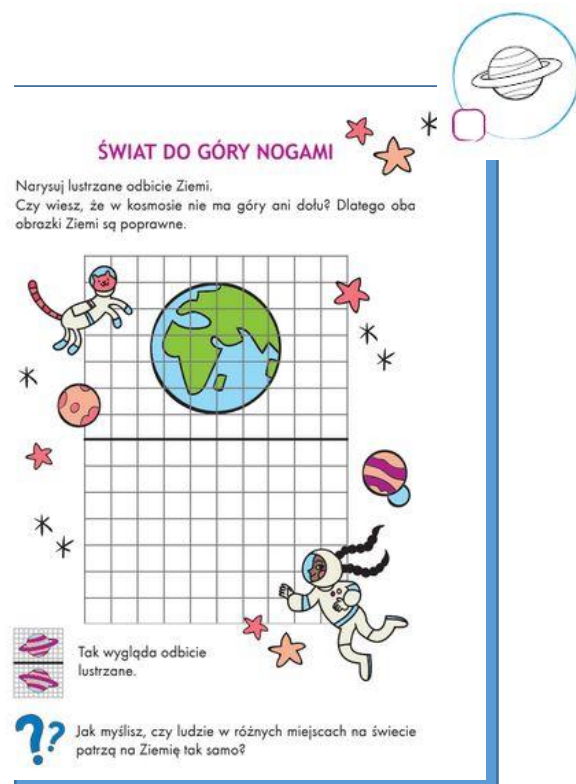
Propozycja dodatkowej aktywności:

Przynieśmy na lekcję pomarańczę z odrysowanymi konturami kontynentów. Pokażmy osobom uczestniczącym, co się stanie, gdy tę pomarańczę obierzemy ze skórki (postaramy się zachować skórkę w jednym kawałku) i położymy ją na płasko. Pokażmy naszą mapę na skórcie pomarańczy obok mapy świata oraz globusa i wspólnie z OU zastanówmy się, co z tego wynika.

W grupach, które zaznajomione są już z mapą świata, można również skorzystać z mapy „Zmień perspektywę”. Ta mapa w centrum stawia Australię. Znajdziesz ją pod adresem: www.bit.ly/mapa_zmien_perspektywe.

Skąd czerpać wiedzę?

- Audycja radiowa „Wszystkie tajemnice map i globusa”, czas trwania: 01:31 min, www.polskieradio.pl/10/3946/Artykul/1310861,Wszystkie-tajemnice-map-i-globusa
- Film „Dlaczego wszystkie mapy się mylą?”, www.youtube.com/watch?v=kIID5FDi2JQ, czas trwania: 6 min, włącz polskie napisy
- Podkast „Tolerancja to za mało”, odcinek „Europa (nie) jest pępkiem świata”, www.pah.org.pl/podkast/#europa-nie-jest-pepkiem-swiate

BAZGROLNIK STR. 2 „GDZIE JEST WIĘKSZOŚĆ?”

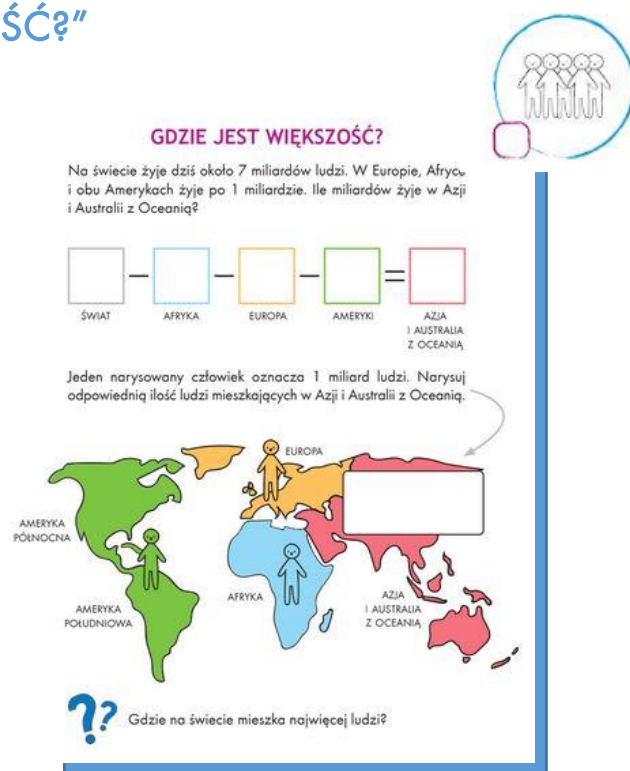
Temat: Gdzie mieszka większość ludzi na świecie i co wiemy o tym miejscu?

Wyjaśnienie dla OP:

To naturalne, że OU żyjące tu, w Polsce, wiedzą znacznie więcej o Europie niż o pozostałych kontynentach. Warto jednak już dzieciom w tym wieku uzmysławiać, że większość ludzi na świecie wcale nie mieszka w Europie czy Ameryce Północnej, tylko w Azji. Obliczenia w ćwiczeniu zostały uproszczone tak, aby odpowiadały umiejętnościom matematycznym OU: $7-1-1-2=3$. Poniżej szczegółowe dane:

*Źródło: dane ONZ
Styczeń 2019*

		Populacja	% świata
1	Azja	4,601,371,198	59.7 %
2	Afryka	1,308,064,195	17 %
3	Europa	747,182,751	9.7 %
4	Ameryka łacińska i Karaiby	648,120,957	8.4 %
5	Ameryka Północna	366,600,964	4.8 %
6	Oceania	42,128,035	0.5 %

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Gdzie na świecie mieszka najwięcej ludzi?
- Czy wszystkim osobom chodzącym do naszej szkoły można przypisać jakąś wspólną cechę charakteru? Dlaczego nie?
- A czy populacji ponad 4 miliardów ludzi (czyli większości świata) można przypisywać jakieś cechy charakteru?

Propozycja dodatkowej aktywności:

- Obejrzyjcie filmik „Jak mówić o większości świata?” (najmłodszym sugerujemy obejrzenie jedynie pierwszej minuty nagrania), a następnie porozmawiajcie o przesłaniu opowieści o słoni (www.youtube.com/watch?v=iKxf9pAOR0).
- W celu pokazania OU różnorodnego obrazu Azji skorzystaj z portalu Dollar Street (www.gapminder.org/dollar-street?lng=pl). Jako przygotowanie do zajęć obejrzyj nagranie wyjaśniające ideę portalu „TED: Zobacz, jak żyje reszta świata w zależności od dochodów”, www.ted.com/talks/anna_rosling_ronnlund_see_how_the_rest_of_the_world_lives_organized_by_income?language=pl , czas trwania: 11:34 min, dostępne napisy w j. polskim.

BAZGROLNIK STR. 3 „WIĘCEJ NAS ŁĄCZY NIŻ DZIELI”

Temat: Znajdowanie podobieństw w życiu rówieśników w różnych częściach świata.

Wyjaśnienie dla OP:

Gdy mówimy o innych krajach i kulturach, najczęściej skupiamy się na różnicach, a nie na cechach, które nas łączą. Edukacja globalna kładzie nacisk na znajdowanie podobieństw. To ćwiczenie w Bazgrolniku ma na celu uzmysłowienie OU, że nawet jeśli pozornie życie ich rówieśników w innych krajach wygląda inaczej, można znaleźć życie rodzinnym i codziennych zajęciach, takich jak nauka, zabawa czy obowiązki domowe, bardzo dużo podobieństw. Nasza tożsamość nie jest czymś prostym i jednorodnym, wiemy to, gdy myślimy o sobie, ale zapominamy, myśląc o osobach nam nieznanych. Celem jest uzmysłowienie tego OU. Ponadto uświadomimy OU, że niezależnie od wszystkich różnic można zawsze znaleźć coś, co nas łączy z innymi. Można się na przykład wspólnie bawić. Poza tym niezależnie od miejsca urodzenia można być czyjąś starszą siostrą, wnuczką, uczniem szkoły podstawowej czy fanem piłki nożnej.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Czy codziennie życie Cossy i Janka jest podobne?
- Czy Wasze życie codzienne jest podobne do życia Cossy i Janka?
- Czy myślicie, że Wasze życie codzienne jest bardziej podobne do życia Waszych rówieśników na innych kontynentach, czy do życia ludzi w innym wieku w Polsce?

Propozycja dodatkowej aktywności:

Publikacja „A Ty w co się bawisz?”

Publikacja ta pokazuje mieszkańców i mieszkanki krajów globalnego Południa podczas zabaw, które OU bez problemu rozpoznają. OP może wykorzystać to jako podsumowanie zajęć i wyświetlić fragmenty na ekranie w klasie lub, gdy ma do dyspozycji więcej czasu, wykonać ćwiczenia ze stron str. 45-50, http://bit.ly/w_co_sie_bawisz.

Skąd czerpać wiedzę?

Film TED: „Chimamanda Adichie: Niebezpieczeństwo jednej historii”, czas trwania: 18:35 min, www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story?language=pl

Podkast „Tolerancja to za mało”, odcinek 13. „Jak szkoła utrwała stereotypy?”, www.pah.org.pl/podkast/#jak-szkola-utruala-stereotypy

WIĘCEJ NAS ŁĄCZY NIŻ DZIELI

Janek i Cossy mają wiele planów na nadchodzący tydzień. W odpowiednich dniach tygodnia narysuj symbole, które odpowiadają ich zajęciom.

W poniedziałek muszę napisać wypracowanie do szkoły. We wtorek zawsze zmywam naczynia po obiedzie, a w środę chodzę z mamą po warzywa na bazar. W czwartek babcia ma urodziny, więc do niej zadzwonię. Piątek to mój ulubiony dzień, bo po szkole bawię się z przyjaciółmi.

PON	WT	ŚR	CZW	PT

Lubię poniedziałki, bo tego dnia po szkole gram w piłkę nożną. We wtorek jeżdżę rowerem na targ, gdzie kupujemy owoce. W środę muszę poćwiczyć tabliczkę mnożenia na sprawdzian, a w czwartek obiecałam zmyć naczynia po rodzinnej kolacji. W piątek zadzwonię do siostry, która studiuje w stolicy - Nairobi.

PON	WT	ŚR	CZW	PT

Czy codzienne życie Cossy i Janka jest podobne?

BAZGROLNIK STR. 4 „WSPÓŁPRACUJEMY”

Temat: Czym jest współpraca i do czego jej potrzebujemy?

Wyjaśnienie dla OP:

Zaszyfrowane hasło to odpowiedź na pytanie: „Dlaczego wszyscy ludzie na świecie powinni współpracować?”. Brzmi ona: „Są takie problemy, które możemy rozwiązać tylko razem” (bez polskich znaków).

Odszyfrowanie hasła powinno być początkiem rozmowy o tym, czym jest współpraca i wspólne rozwiązywanie problemów, zarówno w małym gronie, jak i w większych grupach.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Dlaczego ludzie powinni współpracować?
- Jakie znacie przykłady problemów, które łatwiej jest rozwiązać wspólnie niż samodzielnie?
- Dlaczego czasami trudno jest nam współpracować?

Propozycja dodatkowej aktywności:

Dodatkowym impulsem do rozmowy o współpracy może być animowany filmik pt. „Bridge” („Most”) (animacja nie posiada dialogów, czas trwania: 2:45 min, <https://bit.ly/animacjamost>).

Po obejrzeniu filmu OP może skorzystać z przygotowanej przez zespół PAH *karty dyskusji do filmu*, gdzie znajdują się nie tylko pytania do rozmowy z OU na temat konfliktów i kompromisów, lecz także dodatkowe ćwiczenia, takie jak plątanka, krzyżówka czy scenka (www.bit.ly/karta_dyskusji_most).

WSPÓŁPRACUJEMY

Odszyfruj hasło i odpowiedź na pytanie „Dlaczego wszyscy ludzie na świecie powinni współpracować?”

SZYFR:

AB	CD	EF
GH	U	KL
MN	OP	RS

PRZYKŁAD:

D O M Y

ZASZYFROWANE HASŁO:

HASŁO: _____

KARTA DYSKUSJI DO FILMU:
„Bridge” – „Most”
Czym jest konflikt i co oznacza kompromis?

BAZGROLNIK STR. 5 „RÓŻNICE NIE DO PRZEOCZENIA”

Temat: Refleksja nad negatywnymi skutkami wojny

Wyjaśnienie dla OP:

Ćwiczenie w Bazgrolniku ukazuje dwa obrazki, które różnią się wieloma szczegółami. Świadomie nie podajemy ich liczby, gdyż zależy ona od skrupulatności liczenia – brak jedzenia na stole, jabłek na drzewie czy zniszczenia budynku mogą być liczone jako jedna różnica lub kilka różnic.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Który z tych dwóch rysunków pokazuje życie w trakcie wojny? Po czym to poznajecie?
- Czy jesteście w stanie wyobrazić sobie, jak by się zmieniło Wasze życie, gdyby dzisiaj wybuchła wojna?
- Czy rodzina mieszkająca w kraju, który wygrywa wojnę, również odczuwa jej negatywne skutki?

Propozycja dodatkowej aktywności:

Kolorowanka o wojnie pt. „Wojna i katastrofy naturalne to nie tylko obrazki w telewizji”

Kolorowanka do pobrania, www.bit.ly/kolorowanka_wojna

Skąd czerpać wiedzę?

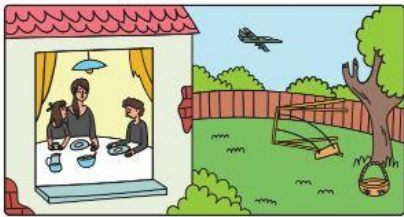
Podkast „Tolerancja to za mało”, www.pah.org.pl/podkast

- Odcinek 22. „Refleksje z granicy polsko-ukraińskiej”
- Odcinek 23. „Pomoc na terenie Ukrainy”

RÓŻNICE NIE DO PRZEOCZENIA

Kiedy przychodzi wojna życie bardzo się zmienia. Przystajemy robić większość rzeczy, które robiliśmy do tej pory. Przyjrzyj się uważnie obu rysunkom, a następnie znajdź i zaznacz wszystkie różnice.

?? Jak myślisz, który z tych dwóch rysunków pokazuje życie w trakcie wojny?

BAZGROLNIK STR. 6 „HISTORIA UCIECZKI”

Temat: Dlaczego niektórzy zmuszeni są do ucieczki ze swojego domu?

Wyjaśnienie dla OP:

Komiks umieszczony po prawej stronie pokazuje historię ucieczki rodziny uchodźczej. Zadaniem OU jest ponumerowanie ramek komiksu (prawidłowa kolejność to: 4, 3, 1, 5, 2) oraz pokolorowanie obrazków. Celem ćwiczenia jest uzmysłowienie OU, że uchodźcy uciekają ze swoich krajów, ponieważ nie mają innego wyboru. Warto podczas rozmowy nie używać terminów „uchodźcy” i „uchodźczynie” na samym początku, gdyż OU mogą mieć negatywne skojarzenia z tymi terminami. Dopiero gdy porozmawiamy o przedstawionej rodzinie i możliwych powodach ucieczki, warto wprowadzić te terminy.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

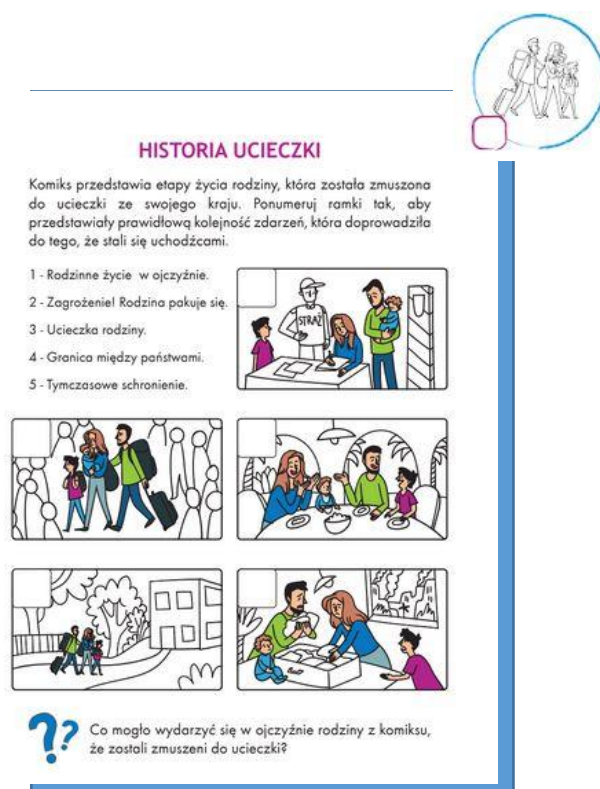
- Co mogło wydarzyć się w ojczyźnie rodziny z komiksu, że zostali zmuszeni do ucieczki?
- Czy myślicie, że wiele rodzin zmuszonych jest do ucieczki ze swoich domów?
- Jak nazywamy osoby, które zostały zmuszone do ucieczki z ojczyzny?

Propozycja dodatkowej aktywności:

Obejrzyjcie film, w którym ośmioletnia Mila Alboth opowiada o tym, dlaczego „Normalnie, warto pomagać” (czas trwania: 4:28 min, wystąpienie w języku polskim, www.bit.ly/normalnie_warto_pomagac). Do filmu stworzyliśmy także kartę dyskusji, która pomoże przeprowadzić rozmowę po obejrzeniu nagrania (<https://bit.ly/3yRq84A>).

Skąd czerpać wiedzę?

- Artykuł „*Smartfon, hidżab i podpaski. A wy, co byście zabrali z domu, gdybyście uciekali przed wojną?*”, <https://noizz.pl/spoleczenstwo/co-wzieli-ze-soba-polscy-aktorzy-czytaja-co-uchodzczy-zabrali-ze-swoich-domow/6nkj4bz>
- Definicje związane z migracją i uchodźstwem, <https://odpowiedzialnybiznes.pl/wp-content/uploads/2021/08/Poradnik-uchodzczy-pdf> oraz <https://etykajęzyka.pl/jak-mowic-i-pisac-o-migrantach/>
- Zbiór materiałów dla nauczycieli „Zrozumieć innych, czyli jak uczyć o uchodźstwie”, www.ore.edu.pl/2015/04/zrozumiec-innych-czyli-jak-uczyc-o-uchodzcach
- Podkast PAH „Tolerancja to za mało”, odcinek 14. „Praca z migrantami/łkami na co dzień”, www.pah.org.pl/podkast/#praca-z-migrantami-na-co-dzien
- Filmy dokumentalne z serii „Narracje migrantów”, www.youtube.com/user/NarracjeMigrantow

BAZGROLNIK STR. 7

„CZEGO BRAK, GDY PRZYCHODZI KATASTROFA NATURALNA?”

Temat: Czym są i co powodują katastrofy naturalne?

Wyjaśnienie dla OP:

Zanim OU zaczną rozwiązywać zadanie, OP może na głos przeczytać polecenie i zwrócić uwagę OU na znaczenie słów, które wykreślają. Po zakończeniu wykreślania OP może zapytać OU, dlaczego ich zdaniem podczas powodzi brakuje tych rzeczy i, czytając każde słowo, dopytywać o powód niedoboru. Z liter, które pozostaną niewykreślone, powstanie hasło: „Mam tę moc, aby pomóc”.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Czym jest katastrofa naturalna?
- Jakie, oprócz powodzi, znacie katastrofy naturalne?
- W jaki sposób my możemy pomóc osobom dotkniętym katastrofami naturalnymi?

Definicja dla OP:

Katastrofa naturalna to zjawisko związane z działaniem sił natury, które powoduje szkody na danym terenie. Do katastrof naturalnych zaliczyć można m.in.: powodzie, huragany, tornada, tsunami, obfite opady śniegu, lawiny, osuwiska, ekstremalne mrozy, upały, susze, pożary, trzęsienia ziemi i wybuchy wulkanów.

Propozycja dodatkowej aktywności:

Scenariusz warsztatu „Co się dzieje, jak natura szaleje? Ludzie przychodzą z pomocą”

Warsztat ten przeznaczony jest na 45 min zajęć, ale w pliku znajduje się również plakat, karta zadań i prezentacja o pomocy humanitarnej w przypadku kryzysów naturalnych, które OP może wykorzystać samodzielnie (www.bit.ly/natura_szaleje).

Skąd czerpać wiedzę?

- Broszura o pomocy humanitarnej "Niosę Pomoc", http://bit.ly/niose_pomoc
- Podkast „Tolerancja to za mało”, odcinek 12. „Pomoc humanitarna – praca czy wolontariat?”, www.pah.org.pl/podkast/#praca-czy-wolontariat

OP zainteresowanym tematem pomocy humanitarnej polecamy pozostałe programy szkolne PAH www.pah.org.pl/edukuj.

BAZGROLNIK STR. 8 „PO CO NAM WODA?”

Temat: Do czego niezbędna nam jest woda?

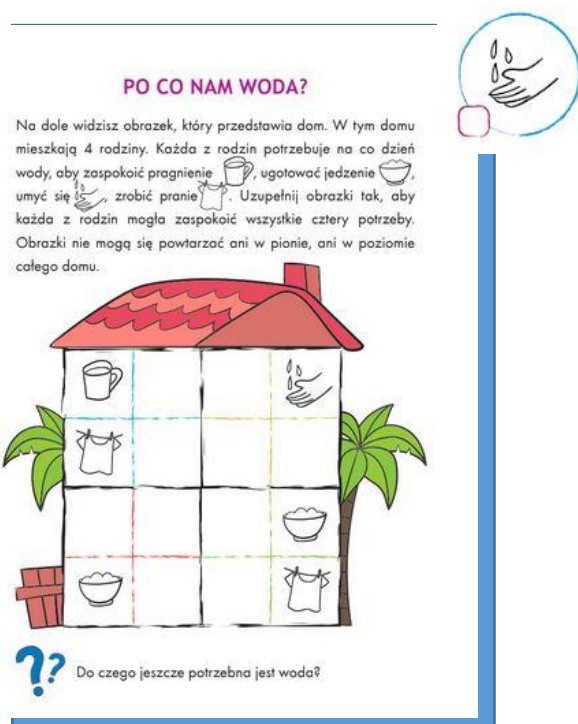
Wyjaśnienie dla OP:

Z punktu widzenia edukacji globalnej ważne jest niesprowadzanie tematu dostępu do wody do oszczędzania jej i zakręcania kranu podczas mycia zębów. O ile są to ważne nawyki i na pewno warto je wpajać OU od najmłodszych lat, nasza oszczędność nie pomoże tym, którym wody brakuje w innych częściach świata. Zachęcamy do zgłębiania tematu dostępu do

wody poprzez publikacje umieszczone poniżej.

Ćwiczenie z Bazgrolnika to uproszczona wersja Sudoku. Rozwiązanie łamigłówki przedstawiamy po lewej stronie.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Do czego jeszcze potrzebna jest woda?
- Co się stanie, jeśli będziemy mieć dostęp tylko do brudnej/zanieczyszczonej wody?
- Czy wszyscy na świecie mają równy dostęp do wody?

Propozycja dodatkowej aktywności:

- Woda nie tylko w kranie – animacja edukacyjna, <https://youtu.be/ABORFjndmWU>
- Quiz o wodzie w formie prezentacji, www.bit.ly/wodny_quiz_2-4
- Plakat do wydrukowania i wspólnego uzupełnienia: „W jaki sposób ludzie na świecie pozyskują wodę”, www.bit.ly/plakat_woda

*W jaki sposób
ludzie na świecie
pozyskują wodę?*

Skąd czerpać wiedzę?

- Broszury PAH na temat wody:
 - „Woda jako globalne wyzwanie”, www.bit.ly/glob_woda
 - „Woda w kryzysie klimatycznym”, www.bit.ly/woda_klimat
- Podcast „Tolerancja to za mało”, odcinek 7. „Zakręcanie kranu nie wystarczy”, www.pah.org.pl/podcast/#zakrecanie-kranu-nie-wystarczy

OP zainteresowanym tematem dostępu do wody polecamy śledzić coroczne obchody Światowego Dnia Wody z PAH – skorzystaj z naszych materiałów edukacyjnych i zorganizuj obchody 22 marca.
www.pah.org.pl/zaangazuj-sie-dla-szkol/dzien-wody.

BAZGROLNIK STR. 9 „CO SIĘ DZIEJE, JAK SIĘ NIE JE?”

Temat: Konsekwencje głodu

Wyjaśnienie dla OP:

Z punktu widzenia edukacji globalnej ważne jest niesprowadzanie tematu głodu do porównywania sytuacji dzieci w Polsce i dzieci, które mają utrudniony dostęp do żywności. Ćwiczenie z Bazgrolnika i późniejsza rozmowa mają za zadanie kształtować w OU empatię. OU powinny uzmysłowić sobie, co czuje osoba, która nie jadła przez kilka dni. Osoba prowadząca rozmowę powinna skupić się na konsekwencjach niejedzenia i emocjach z tym związanych, a nie na wskazywaniu OU ich uprzywilejowanej sytuacji (np. poprzez stwierdzenia takie jak „widzicie, jak wy macie dobrze”).

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Co się dzieje, jak się nie je?
- Jak będzie zachowywać się i wyglądać osoba, która nie jadła kilka dni?
- Co może spowodować, że ktoś nie je przez kilka dni?

Książka dla dzieci „Co się dzieje, jak się nie je?” opowiada o tym, czym jest jedzenie i dlaczego jest dla nas tak ważne. Uczy o różnorodności kultur i o tolerancji dla tej różnorodności. Ciekawe ilustracje o prostej i przyjaznej treści przekazują dzieciom wartości takie jak szacunek do jedzenia.

Skorzystaj z darmowego dostępu do wersji online (www.bit.ly/ksiazka_nie_je) lub zamów kopię dla biblioteki szkolnej (www.sppah.org.pl/ksiazka-dla-dzieci-co-sie-dzieje-jak-sie-nie-je).

Dochód ze sprzedaży książek przekazywany jest na działania Polskiej Akcji Humanitarnej.

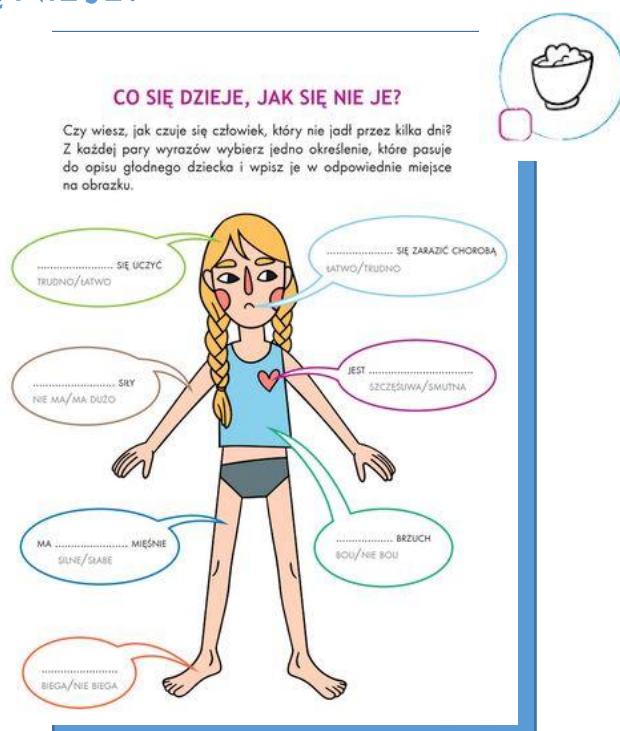
Propozycja dodatkowej aktywności:

Obejrzyjcie animację „Sztuka pomagania” (<http://youtu.be/HLHpmFrjnc>, czas trwania: 1:12 min). Przygotowaliśmy do niej kartę dyskusji (www.bit.ly/karta_Sztuka_Pomagania_najmlodsi).

Skąd czerpać wiedzę?

- Broszura o pomocy humanitarnej „Niosę pomoc”, http://bit.ly/niose_pomoc
- Podcast „Tolerancja to za mało”, odcinek 12. „Pomoc humanitarna – praca czy wolontariat?”, www.pah.org.pl/podcast/#praca-czy-wolontariat

Jeżeli OP chciałaby realizować więcej działań z obszaru pomocy humanitarnej, polecamy uwagę pozostałe programy szkolne PAH www.pah.org.pl/edukuj.

BAZGROLNIK STR. 10 „KOMU PŁACIMY ZA CZEKOLADĘ?”

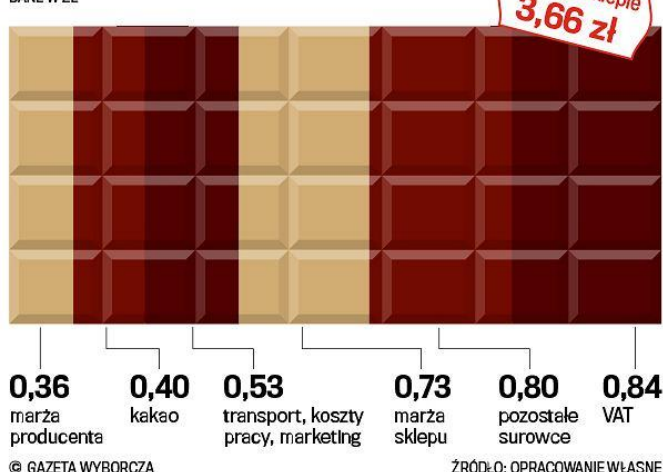
Temat: Droga od kakaowca do czekolady oraz podział zysków z produkcji

Wyjaśnienie dla OP:

Rozmowę z OU o odpowiedzialności konsumenckiej i sprawiedliwym handlu dobrze jest zacząć od kakao. Nie tylko dlatego, że większość OU zna i lubi czekoladę, ale także dlatego, że jest to produkt, w którym jak w soczewce widać problematyczne kwestie związane z naszym jedzeniem: długa droga, którą pokonują produkty, niesprawiedliwy podział zysków pomiędzy rolnikami i rolniczkami a sprzedawcami, czy wreszcie konsekwencje środowiskowe tego modelu.

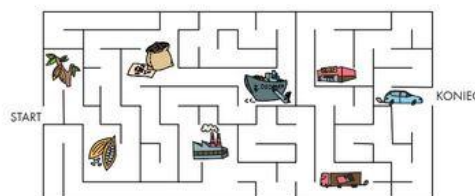
ILE KOSZTUJE CZEKOLADA

DANE W ZŁ

KOMU PŁACIMY ZA CZEKOLADĘ?

Wejdź do labiryntu, znajdź właściwą drogę i dowiedz się jak powstała Twoja czekolada. Następnie wykonaj działanie i dowiedz się ile zapłacisz za tę czekoladę.

40gr - cena kakao - tyle zarobi rolniczka
80gr - cena pozostałych składników czekolady
36gr - tyle zarobi fabryka
53gr - cena transportu
73gr - tyle zarobi sklep
+ 84gr - podatek VAT

--- gr = _ zł _ gr - cena w sklepie
- tyle zapłacisz za czekoladę Ty

?? Zwróć uwagę na to ile zarobiła rolniczka. Czy uważasz, że jest to sprawiedliwy podział?

Na stronie w Bazgrolniku znajdują się dwa ćwiczenia dotyczące czekolady:

- pierwsze to labirynt ukazujący kolejne kroki od kakaowca do czekolady, którą kupujemy,
- drugie poprzez proste zadanie matematyczne ukazuje, co składa się na cenę tabliczki czekolady.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Zwróćcie uwagę na to, ile zarobiła rolniczka. Czy uważacie, że jest to sprawiedliwy podział?
- Czy wszystko, co jemy, podróżuje z tak daleka?
- Jakie znacie jedzenie, które rośnie blisko nas, a jakie, które przywozimy z daleka?

Skąd czerpać wiedzę?

- Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska na temat producentów kakao:
www.fairtrade.org.pl/fairtrade/produkty-i-producenci/kakao/producenti-kakao
- Informacje na temat kampanii „Make chocolate fair” ze strony e-konsument.pl:
https://www.ekonsument.pl/a66737_gorzki_smak_czekolady_podpisz_petycje.html

BAZGROLNIK STR. 11 „POŁĄCZENIE MIĘDZYNARODOWE”

Temat: Surowce naturalne a produkcja elektroniki

Wyjaśnienie dla OP:

Tekst w ćwiczeniu porusza kilka kwestii:

- skończona ilość zasobów naturalnych na przykładzie złota,
- konsekwencje produkcji dużej ilości elektroniki, m.in. telefonów komórkowych,
- sprawczość, czyli możliwość wpłynięcia OU na tę sytuację poprzez:
 - dbanie o swój sprzęt tak, aby rzadziej trzeba było go zmieniać,
 - presja konsumencka – dopytywanie o warunki pracy i produkcji sprzętu,
 - podnoszenie świadomości o zaistniałej sytuacji.

POŁĄCZENIE MIĘDZYNARODOWE

Przeczytaj tekst i uzupełnij luki odpowiednimi słowami z ramki.

długo, Złoto, wiadomościach, szkole, złota, trzy, pomóc, złota, powstawania, zarabiają

Cześć! Wczoraj widziałam w _____ że w Waszym mieście są protesty, o co chodzi?

Cześć! Pracownicy kopalni protestują, ponieważ za mało _____ a mają bardzo ciężkie warunki pracy. W dodatku boją się o swoją przyszłość, bo złota _____ się wyczerpują i nie wiedzą czy za kilka lat będą mieli pracę.

A do czego zużywamy tak dużo _____?

_____ jest we wszystkich telefonach, komputerach i innych sprzętach. Czy wiesz, że w Polsce przypadają _____ telefony komórkowe na osobę? Ilość złota na świecie jest skończona i nie da się go wyprodukować w fabryce.

Ojej, nie wiedziałam. Co ja mogę zrobić, aby Wam _____?

Po pierwsze, dbaj o swój sprzęt, żeby _____ Ci służył. A po drugie, przy zakupie elektroniki dopytuj o warunki pracy ludzi, którzy uczestniczą we wszystkich etapach _____ sprzętu.

Dzięki! Opowiem o tym jutro wszystkim w _____ Powodzenia!

Do usłyszenia!

Wszystkie te kwestie można pogłębić, prowadząc szczegółowe rozmowy z OU. Mimo że OU w tym wieku najczęściej nie są osobami podejmującymi decyzje o zakupie sprzętu elektronicznego, warto już dziś budować ich świadomość. Nie tylko dlatego, że będą podejmować te decyzje w przyszłości, lecz także dlatego, że w sposób pośredni możemy wpłynąć na zachowania konsumenckie rodziców.

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Co to znaczy, że złota złota się wyczerpują/złoto na ziemi się kończy? Dlaczego tak się dzieje?
- Czy powinno nas interesować, w jakich warunkach produkowane są nasze rzeczy?
- Dlaczego, opowiadając innym o tym, czego się uczymy, pomagamy zmieniać świat?

Skąd czerpać wiedzę?

- Strona stworzona przez Fundację „Kupuj Odpowiedzialnie” podaje wyczerpujące informacje na temat surowców naturalnych, produkcji elektroniki i różnych aspektów etycznych i ekologicznych z tym związanych (https://m.ekonsument.pl/baza_wiedzy.html).
- Film „Tajemnica twojego smartfona”, czas trwania: 4:13 min, www.youtube.com/watch?v=gu3Bvpkdb6U
- Podcast „Tolerancja to za mało”, odcinek 9. „Nadzieja w kryzysie (klimatycznym)”, www.pah.org.pl/podcast/#nadzieja-w-kryzysie

BAZGROLNIK STR. 12 „CO PŁYWA W OCEANIE”

Temat: Zanieczyszczanie oceanów

Wyjaśnienie dla OP:

Każdego roku do mórz i oceanów trafiają miliony ton plastikowych śmieci. Ich obecność stanowi ogromne zagrożenie dla morskich ekosystemów. Najbardziej drastycznym przejawem tego zjawiska jest Wielka Pacyficzna Plama Śmieci, czyli dryfujące skupisko różnych odpadów na Oceanie Spokojnym. Powierzchnia Wielkiej Pacyficznej Plamy Śmieci jest pięciokrotnie większa niż terytorium Polski. Co ważne, nie wszystkie plastikowe produkty trafiają do oceanów bezpośrednio przez zaniechania człowieka – winne są także katastrofy naturalne, takie jak powodzie, trzęsienia ziemi czy tsunami, które przenoszą ogromne ilości odpadów. Aby zatrzymać umieranie oceanów, musimy znacznie ograniczyć produkcję i używanie plastiku. W tym ćwiczeniu w Bazgrolniku OU dowiedzą się, jak to zrobić.

CO PŁYWA W OCEANIE?

Ocean to dom dla wielu zwierząt. Mieszkają tam między innymi ryby, kraby, ośmiornice i żółwie. Niestety od jakiegoś czasu pływa w nim także coraz więcej śmieci, na przykład plastikowych butelek, reklamówek, papierków po batonach i puszek. Pokoloruj wszystkie zwierzęta na żółto, a śmieci na czerwono.

?? Jaki wpływ mają śmieci na zwierzęta żyjące w oceanie?

Pytania do rozmowy z OU po wykonaniu ćwiczenia:

- Jaki wpływ na zwierzęta żyjące w oceanie mają śmieci?
- Skąd się biorą śmieci w oceanie?
- Co mają ze sobą wspólnego wszystkie cztery typy śmieci na obrazku? (Odp.: Są to produkty jednorazowego użytku).

Propozycja dodatkowej aktywności:

Żeby problem plastiku w oceanie nie pozostał na poziomie abstrakcyjnej kolorowanki, OP może pokazać OU film lub zdjęcia ukazujące skalę problemu. Jest wiele dostępnych materiałów tego typu. Nasza propozycja to krótki filmik pokazujący nurka pływającego wśród odpadów u wybrzeży Bali. Po wspólnym obejrzeniu OP może spytać OU o emocje i wrażenia związane z tym obrazem (Film „So much plastic!': British diver films deluge of waste off Bali” – „Tak dużo plastiku! Brytyjski nurek filmuje ogromny potop śmieci wokół Bali”, Guardian News, czas trwania 1:15min, www.youtube.com/watch?v=ArYLGNe-jCA).

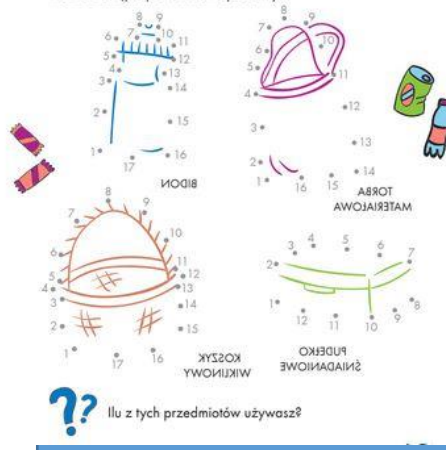
Skąd czerpać wiedzę?

- Film „What really happens to the plastic you throw away – Emma Bryce” – „Co naprawdę dzieje się z plastikową butelką, którą wyrzucasz”, czas trwania: 4:06 min, dostępne polskie napisy, www.youtube.com/watch?v=_6xlNyWPpB8
- Podcast „Tolerancja to za mało”, odcinek 6. „Woda jako globalne wyzwanie”, www.pah.org.pl/podkast/#woda-jako-globalne-wyzwanie

Wyjaśnienie dla OP:

PRZYJACIEL NA LATA

Co codziennie korzystamy z wielu rzeczy tylko raz. Robimy to podczas zakupów z rodzicami , przerwy śniadaniowej , a także w łodziarzi czy na rodzinnym grillu . Wyrczamy je potem do śmietnika, a stamtąd wędrują na wysypiska, na których będą się rozkładać przez setki lat, zaniekczyszczając jednocześnie Ziemię. Połóż kropki, odsłuszny ukryte słowa i dowiedz się, czym można zastąpić jednorazowe produkty.

- Ile z przedmiotów na obrazku używacie?
- Dlaczego produkty jednorazowe szkodzą środowisku?
- Jakie jeszcze przedmioty, których używa się tylko raz, można zastąpić innymi?

OU kierowane przez OP mogą wspólnie zastanowić się, jak sprawić, by szkoła lub klasa produkowała mniej śmieci.

Zero waste, w dosłownym tłumaczeniu „brak śmieci” lub „brak marnowania” to styl życia, zgodnie z którym człowiek stara się generować jak najmniej odpadów, a tym samym nie zanieczyszczać środowiska (www.zero-waste.pl/czym-jest-zero-waste).

Więcej podpowiedzi, jak ratować świat, zaczynając od zmiany własnych nawyków, znajdziesz pod linkiem: www.un.org.pl/ratowanie-swiata.